

security under conditions of global instability. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2023. № 2(13-122), pp. 17–27. doi: 10.15587/1729-4061.2022.253062.

Annotation: *the concept of banking security and its influence on the development of the country's economy is studied. The state of indicators of the financial security of the banking sector of Ukraine in 2018-2022 was assessed. It was determined that in order to ensure the stability of the financial security of the banking system, it is necessary to pay attention to improving the instruments of state financial control over the banking sector.*

Keywords: *banking system, bank security, bank, financial security.*

Науковий керівник: Полторак А. С.,
д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри
менеджменту та маркетингу,
Миколаївський національний аграрний університет

УДК 336.141:005.6(477)

МОНІТОРИНГ СТАНУ БЮДЖЕТНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Цап Поліна Вадимівна,
здобувач вищої освіти спеціальності 051 «Економіка»
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

Анотація: *досліджено поняття бюджетної безпеки, його сутність та значення для економічної стабільності держави. Проаналізовані механізми моніторингу стану бюджетної безпеки в Україні. Визначено інструменти, які використовуються для виявлення бюджетних ризиків та потенційних загроз для фінансової стійкості країни. Зроблено висновок, щодо важливості ретельного контролю за фінансовими показниками для забезпечення стійкості економіки та соціального розвитку.*

Ключові слова: *бюджет, економічна стабільність, бюджетна безпека, моніторинг, індикатори, аналіз, розвиток.*

У сучасних умовах економічна стабільність держави забезпечується насамперед станом її економічної безпеки. Важливою складовою в ній є належне функціонування бюджетної системи, оскільки вона виступає інструментом забезпечення й регулювання соціально-економічного розвитку країни і є одним із дієвих важелів макроекономічної стабілізації.

В умовах ринкової економіки бюджетна безпека виступає ключовим важелем впливу органів влади та управління на процеси відтворення,

забезпечує платоспроможність держави і ефективність використання бюджетних коштів.

Моніторинг стану бюджетної безпеки є досить актуальною темою. Він необхідний для своєчасного виявлення можливих загроз, їх аналізу і усуненню. Це стає передумовою для позитивних змін національної економіки і зміцнення бюджетної безпеки України.

Бюджетна безпека стала предметом дослідження багатьох українських вчених: О. Буткевич, З. Халецької, А. Гори [1], М. Петричко [2], О. Горалька, О. Горайської [4], А. Полторак [6, 8], Ю. Волосюка, С. Тищенко, О. Христенко, В. Рибачука [7] тощо. Зокрема вони приділили значну увагу вивченню оцінки ролі бюджетного регулювання соціально-економічного розвитку країни і забезпеченню достатнього рівня її бюджетної безпеки.

Згідно з Методичними рекомендаціями щодо розрахунку рівня економічної безпеки України для визначення і оцінки рівня бюджетної безпеки застосовуються певні індикатори [3].

Індикатори бюджетної безпеки – це конкретні показники, які використовуються для оцінки фінансової стабільності та рівня ризику в управлінні бюджетом держави або організації. Ці індикатори можуть містити різноманітні фінансові показники.

Моніторинг бюджетної безпеки здійснюється за наступними індикаторами: відношення дефіциту/профіциту державного бюджету до ВВП; дефіцит/профіцит бюджетних та позабюджетних фондів сектору загальнодержавного управління, відсотків до ВВП; рівень перерозподілу ВВП через зведений бюджет; відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування та погашення державного боргу до доходів державного бюджету [3].

Оцінка цих індикаторів дозволяє здійснювати аналіз фінансової ситуації та визначати ступінь ризику, пов'язаного з управлінням бюджетом. Високий рівень бюджетної безпеки означає, що фінансові ресурси держави чи організації належним чином забезпечені і не створюють загрози для їхньої стабільності. Навпаки, низький рівень бюджетної безпеки може вказувати на потенційні проблеми з фінансами, які можуть призвести до фінансових криз або інших негативних наслідків [4].

Згідно із даними Міністерства фінансів України державний борг України за останні 3 роки значно зріс. Так, станом на 31.01.2024 р. загальний борг сягає 5 488 047,3 млн грн, що у 2 рази більше у порівнянні з 2021 роком. Своєю чергою номінальне значення ВВП становить 5 191 028 млн грн [5]. Таким чином, відношення дефіциту державного бюджету до ВВП вже перевищує 105 %. До початку повномасштабної війни це значення становило 48,9%. Такі результати свідчать про погіршення стану економічної стабільності.

Отже, бюджетна безпека є своєрідним індикатором соціального та економічного розвитку держави, тим критерієм, який визначає ефективність її бюджетної політики. Для покращення бюджетної безпеки України політика держави має бути спрямована на забезпечення соціально-економічного та фінансового розвитку країни.

Список використаних джерел:

1. Буткевич О. В., Халецька З. П., Гора А. В. Особливості оцінювання фінансової безпеки держави в умовах нестабільної економіки. The modern trends in the development of business social responsibility. 2021. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-107-7-17> (дата звернення: 02.03.2024).
2. Петричко М.М. Оцінка рівня бюджетної безпеки України: проблеми та шляхи вирішення. *Економічний простір*. 2020. № 97. С. 140-148.
3. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України : указ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 р.№1277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text> (дата звернення: 04.03.2024).
4. Горалько О.В., Горайська О.В. Бюджетна складова системи забезпечення фінансової безпеки. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2019. Вип. 23.1. С. 230–237.
5. Державний борг України (2009-2024). Мінфін. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov/> (дата звернення: 04.03.2024).
6. Полторак А.С. Фінансова безпека держави в умовах глобалізації: теорія, методологія та практика : монографія. Миколаїв : МНАУ, 2019. 463 с. URL: <https://cutt.ly/BgrWXXx> (дата звернення: 04.03.2024).
7. Poltorak A., Volosyuk Yu., Tyshchenko S., Khrystenko O., Ribachuk V. Development of directions for improving the monitoring of the state economic security under conditions of global instability. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2023. № 2(13-122), pp. 17–27. doi: 10.15587/1729-4061.2022.253062.
8. Полторак А. С. Бюджетна безпека України: динаміка рівня в умовах глобалізаційних змін. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2019. № 3. С. 28-35. DOI: 10.31521/2313-092X/2019-3(103)-4.

Annotation: *the concept of budgetary security, its essence and significance for the economic stability of the state was investigated. Mechanisms for monitoring the state of budgetary security in Ukraine were analyzed. The tools used to identify budgetary risks and potential threats to the financial stability of the country are defined. A conclusion was made regarding the importance of careful control over financial indicators to ensure the stability of the economy and social development.*

Keywords: *budget, economic stability, budget security, monitoring, indicators, analysis, development.*

Науковий керівник: Полторак А. С.,
 д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри
 менеджменту та маркетингу,
 Миколаївський національний аграрний університет